

*1695 KOYUN ADALARI DENİZ
SAVAŞI BATIKLARI
SHIPWRECKS FROM THE BATTLE
OF OINOUSSES ISLANDS IN 1695*

Fig. 1: Batığın mutfağına ait çan formu bakır kazan. (?)
Fig. 1: A copper cauldron in the form of a bell from the
kitchen of the shipwreck. (?)

Fotoğraflar / Photos: Dr.
Güngör Muhtaroglu

* Harun Özdaş

Dokuz Eylül Üniversitesi, Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enstitüsü bünyesinde, Başkanlığımızda yürütülen “Türkiye Batık Envanteri Projesi” sualtı araştırmalarının¹ 2018 yılı 3. etabında, İzmir’in Mordoğan ilçesi kıyılarında Osmanlı denizcilik tarihinin en büyük zaferlerinden bir tanesine ilişkin önemli batıkların bilgilerine ulaşılmıştır.

Araştırmacı Selçuk Kolay tarafından sonar ile tespit edilen ve yeri gösterilen iki batık, yaklaşık 65 m derinlikte yer almaktadır. Enstitümüze bağlı K. Piri Reis araştırma gemisinin kullanıldığı çalışmamızda, ilk olarak Klein 3000H yandan taramalı sonar ile kalıntıların konumu ve dağılımı hassas olarak görüntülenmiştir. Daha sonra batığın hali hazır durumunu gözlemlemek ve konumunu doğrulamak için uzaktan kumandalı sualtı görüntüleme robotu (ROV) kullanılmıştır. Sonar verilerine göre, aralarında 70 m bulunan iki batığa ait kalıntılar yaklaşık 40 m boyunda ve 15 m genişliğindedir.

Detaylı araştırma için uzman bir ekiple birlikte karışım gazlar kullanılarak batıklara dalışlar gerçekleştirilmiştir. Düz kumluk zemin üzerinde bulunan ilk batık alanında, çok sayıda bronz top, gülle, demir çapalar, mutfak kapları ve çan formunda bakır bir ocak (?) tespit edilmiştir. Bronz topların boyu 3 m’dir. Benzer şekilde,

ikinci batıkta da çok miktarda top ve 2 adet çapa olduğu görülmüştür.

Batık alanındaki en dikkat çekici buluntu ise 130 cm x 100 cm ölçülerinde yaklaşık 300 kg ağırlığında çan formlu büyük bir kazandır. Daha önce benzerine rastlamadığımız eser çıkarılarak Çeşme Müzesi’ne teslim edilmiştir.

İyi korunmuş halde olan her iki kalıntının da savaş gemilerine ait olduğu görülmüştür. İlk tespitlerimiz ve yazılı literatür araştırmalarımız sonucunda söz konusu batıkların 1695 tarihinde gerçekleşen “Koyun Adaları Savaşı”nda, *Mezamorta* Hüseyin Paşa’nın komuta ettiği Osmanlı filosu tarafından batırılan Venedik bayrak gemisi *Stella Maris* ve ona yardıma gelen *Leon Coronato* gemisi olduğu anlaşılmaktadır.

Bu çalışma ile, Ülkemiz karasularında ilk defa bu derinlikte bilimsel arkeolojik bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Bilim insanları, eğitmen derin su dalgıçları, belgeselciler ve araştırmacılardan oluşan bir ekiple yürütülen çalışma sayesinde, Osmanlı Türk tarihi içinde büyük bir zaferle sonuçlanan deniz savaşlarından bir tanesine ait veriler gün yüzüne çıkarılmıştır. Gemilere ait kalıntıların iyi durumuna bağlı olarak önümüzdeki yıllarda daha ayrıntılı bir inceleme ve kazı çalışması planlanmaktadır.

Fig. 2: Venedik savaş gemisinde bulunan bronz top.

Fig. 2: A bronze cannon found in the Venetian warship.

¹ Çalışmalar T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın izni ve T.C. Kalkınma Bakanlığı’nın desteği ile yürütülmüştür. Tüm araştırma ekibi-ne desteklerinden ötürü teşekkür ederiz.

*Doç. Dr. Harun ÖZDAŞ, Orcid ID: 0000-0002-6695-2130. Dokuz Eylül Üniversitesi, Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enstitüsü Ege Bölgesi Araştırmaları Merkezi (EBAMER) Müdür Yardımcısı.

*Assoc. Prof. Dr. Harun ÖZDAŞ, Orcid ID: 0000-0002-6695-2130. Vice Director of the Aegean Research Center (EBAMER) and Institute of Marine Sciences and Technology (IMSt), Dokuz Eylül University/ İzmir.

Fig. 3: Batığın mutfağına ait bakır kazan.

Fig. 3: A copper cauldron from the kitchen of the shipwreck.

Fig. 4: Batığa ait top üzerinde görüntü alan uzaktan kumandalı sualtı robotu. (ROV)

Fig. 4: An underwater remotely operated vehicle (ROV) obtaining images of a cannon from the shipwreck.

The 2018 third campaign of the underwater surveys of the “Shipwreck Inventory Project of Turkey”, which is conducted under my supervision and under the auspices of the Marine Science and Technology Institute of Dokuz Eylül University has yielded some crucial shipwrecks relating to one of the greatest victories of the Ottoman marine history on the shoreline of the Mordoğan District of İzmir Province.

Two shipwrecks, which were identified and shown by researcher Selçuk Kolay using a sonar system, lie approximately at a depth of 65 m. During our survey, for which we used the survey vessel of our Institute, K. Piri Reis, we initially displayed position and distribution of the remains using a Klein 3000H side-scan sonar. Then, we used an underwater remotely operated vehicle (ROV) in order to monitor current condition of the shipwreck and verify its location. According to sonar data, the remains of two shipwrecks, at a distance of 70 m from each other, are 40 m high and 15 m wide.

For a comprehensive survey, the dives were performed in collaboration with a team of specialists using diving gas mixes. We identified numerous bronze cannons, cannonballs, iron anchors, utensils and a copper furnace in the form of a bell (?) in the same area with the first shipwreck, which is found on a flat

sandy floor. The bronze cannons are 3 m (9.84 feet) long. Similarly, we observed abundant number of cannons and 2 anchors in the second shipwreck.

The most noteworthy find in the shipwreck area is a large cauldron, weighing approximately 300 kg, and measuring 130x100 cm in dimensions. This artifact, that we have never seen like this before, was removed and delivered to the Museum of Çeşme.

We understand that both well-preserved remains belong to warships. Based on our initial observations and literature reviews, it seems that these shipwrecks are *Stella Maris*, the Venetian flagship and *Leon Coronato*, that came to support her, which were blown up by the Ottoman fleet under the command of *Mezzo Morto* Hüseyin Pasha during the Battle of the Oinousses Islands in 1695.

This survey was the first scientific archaeological research that was carried out in this depth in the territorial waters of Turkey. As a result of a collective work of a team consisting of scientists, instructor deep-water divers, documentarists, and researchers, data on one of the seaways which resulted in a great victory of the Ottoman/Turkish history have been brought to light. Depending on well-preserved condition of the remains, we plan to conduct a more detailed survey and an excavation in the future.